

UDC 37.013.42:378.011.3:347.644
DOI: 10.52534/msu-pp.6(1).2020.9-15

Halyna M. Lialiuk*

Lviv State University of Internal Affairs
79007, 26 Horodotska Str., Lviv, Ukraine

Psychological and Pedagogical Support of Professional Identity Development of Future Social Educators in the Process of Preparation for Guardianship and Educational Activities

Article's History:

Received: 10.01.2020

Revised: 15.02.2020

Accepted: 20.03.2020

Suggested Citation:

Lialiuk, H.M. (2020). Psychological and pedagogical support of professional identity development of future social educators in the process of preparation for guardianship and educational activities. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 6(1), 9-15.

Abstract. The relevance of the article is related to the rapid growth in the number of orphans and children deprived of parental care, which is associated with the need to improve the training of future social educators for professional guardianship and educational activities. Today, psychological and pedagogical support of professional identity is one of the key stages necessary for the full development of a competent social educator, creating favourable conditions for him in the learning process, and subsequently in guardianship and educational activities. The purpose of this article is to provide a theoretical substantiation of the socio-psychological features of the organisation of the model of psychological and pedagogical support for the development of the professional identity of future social educators in the process of preparation for guardianship and educational activities. The scientific work actualises the problem of introducing psychological and pedagogical support for the professional identity of future social educators in the process of preparation for guardianship and educational activities. Socio-psychological features of the organisation of the model of psychological and pedagogical support for the development of the professional identity of future social educators in the process of preparation for guardianship and educational activities are justified on the basis of understanding the philosophical and educational methodology of the personal paradigm of raising orphaned children, a synergetic and personality-oriented approach to the educational process. The author notes that psychological support for the development of the future social teacher's personality is important, which, in particular, should be based on a synergistic combination of conditions for initiating the process of self-development, and by neutralising the conditions that hinder this process

Keywords: educational process, state guardianship institutions, social educator, pedagogical support, orphaned children

*Corresponding author

Галина Миколаївна Лялюк

Львівський державний університет внутрішніх справ
79000, вул. Городоцька, 26, м. Львів, Україна

Психолого-педагогічний супровід розвитку професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності

Анотація. Актуальність статті пов'язана із стрімким зростанням кількості дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування, що пов'язано з необхідністю удосконалення підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної опікунсько-виховної діяльності. Станом на сьогодні психолого-педагогічний супровід професійної ідентичності – це один із ключових етапів, необхідних для повноцінного формування компетентного соціального педагога, створення для нього сприятливих умов у процесі навчання, а згодом і опікунсько-виховної діяльності. Мета даної статті полягає в теоретичному обґрунтуванні соціально-психологічних особливостей організації моделі психолого-педагогічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності. У науковій роботі актуалізовано проблему впровадження психолого-педагогічного супроводу професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності. Соціально-психологічні особливості організації моделі психолого-педагогічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності обґрунтовано на основі осмислення філософсько-освітньої методології особистісної парадигми виховання дітей-сиріт, синергетичного та особистісно-орієнтованого підходу до навчально-виховного процесу. Автором зазначено, що важливою є психологічна підтримка становлення особистості майбутнього соціального педагога, що, зокрема, має ґрунтуватися на синергетичному поєднанні умов для ініціації процесу саморозвитку, а також шляхів нейтралізації умов, які перешкоджають цьому процесу

Ключові слова: навчально-виховний процес, заклади державної опіки, соціальний педагог, педагогічна підтримка, діти-сироти

Постановка проблеми

Зростання в Україні кількості дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування призвело до того, що, попри упровадження сімейних форм влаштування, кількість закладів державної опіки, на жаль, не зменшується. Тому зростає необхідність удосконалення підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної опікунсько-виховної діяльності. Дефініцію «опікунсько-виховна діяльність» автор статті розглядає в контексті цілковитої, інституційної опіки дітей-сиріт [1].

Соціально-політичні, економічні зміни, які відбуваються в сучасному українському суспільстві детермінують зміни стратегії підготовки соціально-педагогічних кадрів, а згодом і підвищення кваліфікації соціальних педагогів. Першочергова увага приділяється проблемам підготовки фахівців відповідно до нових стандартів освіти, включення і прийняття ними тих науково-технічних і технологічних нововведень, які з певним прискоренням упроваджуються в повсякденне життя. Як наслідок, такі проблеми вимагають негайного обґрунтування, а також розробки психолого-педагогічного супроводу особистості в процесі її цілісного професійного становлення.

Професійна ідентичність є одним з провідних критеріїв становлення професіонала та виступає передумовою успішності професійної діяльності. Важливо,

щоб майбутній соціальний педагог усвідомлював значущість майбутньої професії, її відповідальність, був упевнений у майбутньому успіху в професійній діяльності, володів не лише необхідними професійними знаннями, а й відповідними світоглядними якостями, усвідомлював цінність людського життя, займав активну позицію до зміни та покращення життя підростаючого покоління [2].

Психолого-педагогічний супровід професійної ідентичності – це один із ключових етапів, необхідних для повноцінного формування компетентного соціального педагога, створення для нього сприятливих умов у процесі навчання, а згодом і опікунсько-виховної діяльності. Відтак, психолого-педагогічний супровід професійної ідентичності становлення та розвитку майбутнього соціального педагога є актуальною проблемою сучасної психолого-педагогічної науки і практики, а також одним із пріоритетних напрямів модернізації вищої педагогічної освіти в Україні.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій

Проблему професійної підготовки майбутнього соціального працівника й соціального педагога, зокрема різних аспектів процесу професійної соціально-педагогічної підготовки та проблеми професійно-особистісного

становлення майбутнього фахівця, досліджувало чимало українських і зарубіжних дослідників. Проте, на думку автора даної статті, на сьогодні недостатньо окреслено теоретичні основи підготовки майбутніх соціальних педагогів до опікунсько-виховної діяльності.

Проблема психолого-педагогічного супроводу професійної ідентичності є однією з дискусійних та найменш досліджених у психології та педагогіці. Немає однозначного її поняття та змістовного підходу. Так, Ю. Слюсаревим «психологічний супровід» розглядається як комплексний психологічний вплив на особистість, надзавданням якого є активізація саморозвитку людини» [3]. Психолого-педагогічний супровід майбутнього педагога – це цілісна системно організована діяльність, у процесі якої створюються соціально-психологічні й педагогічні умови для успішного навчання й розвитку кожного студента в освітньому середовищі вишу. Основне завдання психолого-педагогічного супроводу – це насамперед актуалізація саморозвитку людини, її прагнення до особистісного й професійного розвитку [3]. На думку автора, досягнення такого завдання можливе лише за наявності психологічного впливу на певні структури самосвідомості людини, професійної ідентичності зокрема.

Над проблемою формування професійної ідентичності студентів педагогічного вузу працювало багато науковців. Зокрема професійну ідентичність педагога Т. Березіна визначає як результат усвідомлення індивідом своєї тотожності з професійною діяльністю та спільнотою, знання меж своєї професійної компетенції та впевненості в своїй ефективності, відчуття себе як професіонала [4]. Згідно з визначенням А. Лукіянчука, професійна ідентичність – це динамічна система, яка формується у процесі професійної освіти та активного розвитку професійної компетентності і впливає на ціннісно-сміслову сферу й удосконалення професійної майстерності майбутнього спеціаліста [5].

Професійна ідентичність педагога виконує такі функції, як-от: розвиток «професійного почуття», тобто емоційного прийняття себе як людини, яка займається певною справою, усвідомлення певної ментальності, впевненість у своїй професійній приналежності, самостійності та ефективності, переживання своєї професійної цілісності та визначеності. Професійну ідентичність характеризує приєднання та накладання образу професії (зі всіма її закономірностями) на особливості конкретної особистості [4]. На думку О. Єрмолаєвої, Т. Міщенко, Ю. Поваренкова, У. Родигіної, процес навчання у ЗВО супроводжується становленням професійної ідентичності студентів.

Аналіз теоретичних джерел дав змогу дійти висновку про те [6–8], що в психолого-педагогічній науці напрацьовано значну теоретико-методологічну основу, яка створює передумови для цілеспрямованого осмислення й вивчення проблеми психолого-педагогічного супроводу професійної ідентичності майбутніх педагогів, проте мало досліджуваними залишаються проблеми

психолого-педагогічного супроводу професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів в процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності [2; 9]. Зокрема, на думку автора статті, існують суперечності: між недостатньою розробленістю проблеми становлення та розвитку психолого-педагогічного супроводу професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у навчально-виховному процесі ЗВО і визнанням провідної ролі професійної ідентичності в особистісно-професійному розвитку майбутнього фахівця; між необхідністю організації ефективної цілеспрямованої моделі психолого-педагогічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності та відсутністю педагогічних умов, що цей процес забезпечують.

Мета статті

Теоретичне обґрунтування соціально-психологічних особливостей організації моделі психолого-педагогічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності.

Соціально-психологічні особливості організації моделі психолого-педагогічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності обґрунтовано на основі осмислення філософсько-освітньої методології особистісної парадигми виховання дітей-сиріт, синергетичного та особистісно-орієнтованого підходу до навчально-виховного процесу в ЗВО.

Результати дослідження

На початку ХХІ століття відбулася зміна парадигми виховання і виникла необхідність розробки методології педагогічних досліджень, адекватних особистісно-гуманістичній парадигмі виховання, що обґрунтовано в українській педагогіці І. Бех, А. Бойко. Парадигму виховання, на думку А. Бойко, характеризує «багатоваріантність методології й методики, розвиток творчих і духовних здібностей особистості, гуманітаризація та гуманізація системи освіти, постановка в її центрі людини, створення умов для її саморозвитку і самореалізації» [10].

Особистісна парадигма виховання дітей-сиріт характеризується гуманістичним контекстом, що передбачає, по-перше, гуманний орієнтир у ставленні до дитини-сироти і, по-друге, гуманну позицію самого педагога у виховному процесі. Це зумовлює суб'єкт-суб'єктну взаємодію виховних стосунків (вихователь і вихованець – повноправні суб'єкти педагогічного процесу). Результатами досліджень встановлено, що в організації міжособистісних взаємин педагогів і вихованців важливою є реалізація опікунсько-виховної функції інтернатного закладу. Одним із засобів досягнення цієї функції є емоційно-насичене та прихильне спілкування

педагогів з вихованцями державних закладів опіки, що здійснюється у формі суб'єкт-суб'єктних відносин [11]. Вихованець, маючи статус повноцінного суб'єкта виховної діяльності – партнера виховної взаємодії, потребує не директив (настанов, рекомендацій, наказів), а, перш за все, допомоги та підтримки, що ґрунтуються на синергетичному поєднанні педагогічної вимогливості й особистісної поваги. Звідси й своєрідна позиція соціального педагога в опікунсько-виховному процесі – позиція «поряд»: з одного боку, він – організатор опікунсько-виховного середовища, дослідник, спостерігач, а з іншого – друг, помічник, порадник і наставник у розвитку особистості вихованця. Успішна реалізація професійної діяльності соціального педагога безпосередньо залежить від оптимального виявлення особистісного смислу діяльності та поведінки вихованця для побудови синергетичної конфігурації подальшої виховної взаємодії. Особистісно-гуманістична стратегія нової педагогічної парадигми визначає й гуманістичне навантаження технологічних засобів її реалізації, характерними ознаками яких є педагогічна допомога та підтримка; соціальний захист; діалогічність, творчо-пошуковий характер, поєднання традиційності й інноваційності, гнучкий контроль і самоконтроль. Вибудовуючи власну опікунсько-виховну діяльність згідно з

особистісно-гуманістичною стратегією нової педагогічної парадигми, соціальний педагог посідає позицію наставника, друга та помічника вихованця, створює оптимальні умови для активності, творчості, відповідальності за виконання дій, уміння самостійно приймати рішення, знайти своє місце у житті та жити у злагоді із самим собою та навколишнім світом. Опікунсько-виховна діяльність має базуватися на принципах актуалізації особистісного ресурсу дітей-сиріт, та створенні оптимальних умов для їхнього емоційного та соціального розвитку. Саме така позиція в ідеалі повинна стати синергетичною аксіомою опікунсько-виховної діяльності соціального педагога нової генерації, що стає можливим за умови сходження від мети і завдань нової педагогічної парадигми – через її сутність і функції – безпосередньо до стратегії і технології педагогічної підтримки, допомоги і захисту дитини-сироти, актуалізації її особистісних ресурсів.

Виконання цих завдань потребує підготовки висококваліфікованих фахівців, розвитку їхнього особистісного потенціалу, процесу творчого саморозвитку. У структурі підготовленості майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей В. Леонова виокремлює такі компоненти (рис. 1) [12].

Рисунок 1. Компоненти підготовленості майбутніх соціальних педагогів

Показниками критерію здатності до самооцінки та соціальної проникливості є: наявність перцептивно-інтерактивної компетентності в професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів у закладах соціального захисту дітей; сформованість рівня домінуючої перцептивної модальності; виявлення самооцінки рівня онтогенетичної рефлексії в професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів у закладах соціального захисту дітей; сформованість рівня перцептивно-невербальної компетентності [12].

Процес самовдосконалення особистості майбутнього соціального педагога починається з самопізнання, яке відбувається на основі актів самоспостереження

самоаналізу й самооцінки. На основі самопізнання формується самоставлення особистості, яке обумовлює прийняття рішення про необхідність самокорекції, самозміни і, як наслідок, – до практичних перетворювальних дій майбутнього фахівця, спрямованих на самого себе – до самотворення. Процес самопізнання, критичне ставлення до себе, адекватна самооцінка своїх професійних характеристик і властивостей, самоаналіз з квазіпрофесійної та професійної (у період проходження педагогічної практики) діяльності майбутніх соціальних педагогів допомагають їм визначити напрями та завдання власного професійного самовдосконалення [13].

Професійна ідентичність є багатовимірним інтегративним феноменом, що забезпечує людині цілісність, тотожність і визначеність у професійній діяльності [14]. Становлення професійної ідентичності здійснюється в процесі навчання й оволодіння обраним фахом; водночас значну роль відіграють етапи формування професійної ідентичності, що полягають у виокремленні з загального образу професії власного «Я», перенесенні його на «Я»-професійне з подальшим ототожненням себе з представником обраної професійної спільноти та позитивним ставленням до себе як до суб'єкта певної діяльності й відчуттям упевненості в правильності власного вибору.

Маючи різні джерела формування, одним з яких є професійна освіта, професійна ідентичність майбутнього соціального педагога обумовлюється низкою чинників, серед яких можна виокремити сформованість образу «Я», професійно важливі якості фахівця, професійні знання та вміння, ідеальні образи вибраної професії, очікування індивіда та можливості соціальних перспектив, які дає дана професія, професійне спілкування та взаємодію студентів з фахівцями професійної

спільноти тощо. Проведений теоретичний аналіз проблеми дозволив доповнити цей перелік такими чинниками як наявність життєвих і професійних цілей, професійна складова образу «Я», самоінтерес, розвинуті волевольові якості та екстравертованість особистості в процесі навчання у ЗВО. Останні є показниками визначених компонентів ідентичності і свідчать про важливість формування кожного з них. Крім того, наявність і високий рівень вираженості цих показників саме на етапі освоєння спеціальності і обумовлює успішний процес розвитку професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів.

Психолого-педагогічний супровід професійної ідентичності майбутнього соціального педагога повинен створити умови для ініціації процесу саморозвитку, а також – шляхи нейтралізації умов, які перешкоджають цьому процесу. Важливою є психологічна підтримка становлення особистості соціального педагога майбутнього педагога.

Науковець Т. Березіна виділяє три основні етапи становлення професійної ідентичності студентів педагогічного ЗВО (рис. 2):

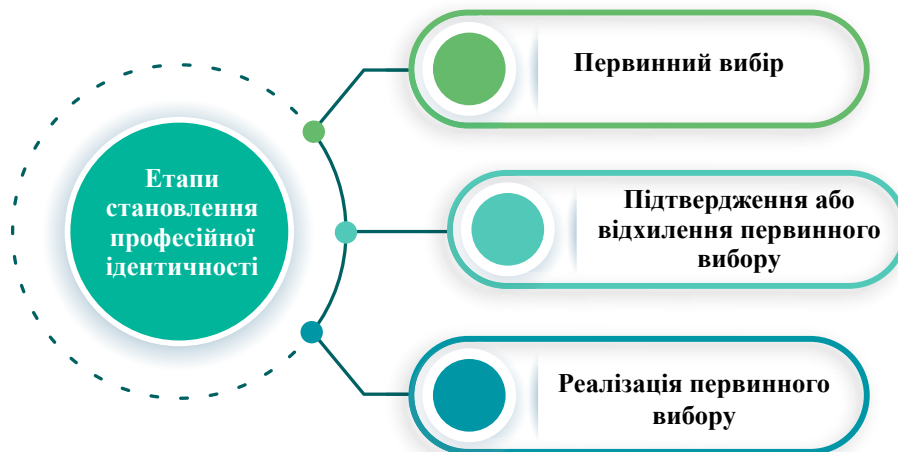

Рисунок 2. Етапи становлення професійної ідентичності студентів педагогічного ЗВО

На основі рисунку 2 етапи становлення професійної ідентичності можна характеризувати в такий спосіб: 1) первинний вибір, коли студенти вперше знайомляться з професійною спільнотою, навіть не приміряючись до неї. При цьому у майбутніх педагогів формується ціннісне ставлення до обраної професії; 2) підтвердження чи ні первинного вибору. На цьому етапі можуть суттєво змінюватися професійні уподобання та наміри студентів, що нерідко призводить до розчарування у своєму професійному виборі або навпаки, до впевненості у ньому; 3) реалізація первинного вибору в діяльності. На цьому етапі відбувається перехід здобувачів вищої освіти до ототожнення себе зі своєю професійною діяльністю, входження у професійну спільноту, усвідомлення своєї професійної самостійності та ефективності [4].

Модель психолого-педагогічного супроводу

становлення та розвитку професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі навчання є основною складовою психолого-педагогічного супроводу особистості у процесі професійної підготовки та має на меті повноцінну реалізацію особистісного соціально-психологічного потенціалу, задоволення потреб майбутнього соціального педагога у його професійній самоактуалізації.

Модель формування професійної ідентичності педагога в процесі його підготовки у ЗВО, як зазначає Т. Березіна, носить трьохфакторний характер і включає у себе суб'єктивні, чи особистісні, внутрішні фактори, пов'язані з ціннісно-сисловою сферою, самосвідомістю, рефлексивністю, компетентністю, вміннями, задоволенням, творчістю; об'єктивні, чи зовнішні, чинники, пов'язані з вимогами професійної діяльності, яка здійснюється в особистісно-орієнтованій парадигмі,

яка виступає регулюючою основою професійно-особистісного самовизначення педагога; об'єктивно-суб'єктивні фактори, які пов'язані з організацією освітньої та професійної сфер [4].

Динаміка розвитку професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі навчання характеризується поступовим формуванням її структурних компонентів (від підвищення рівня розвитку когнітивного та емоційно-оцінного на першому та другому курсах, до їхнього зниження та підвищення рівня розвитку поведінкового компоненту на третьому курсі). Така нерівномірність перебігу ідентифікаційних процесів зумовлена специфікою фахової підготовки, сутнісними та змістовими особливостями навчально-освітніх програм [15].

Коли будь-який етап становлення професійної ідентичності проігнорований, чи пройдений формально,

тоді виникають проблеми з формуванням бажаної структури професійної ідентичності майбутнього соціального педагога, ступінь її відкритості та гнучкості знижується. Розробляючи модель психолого-педагогічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів варто враховувати кризові тенденції в ідентичності студентів третього курсу, що, очевидно, спричинені розчаруванням у професійному і життєвому виборі, невідповідністю між очікуваннями і уявленнями про професію та реальністю її освоєння. Оптимальною для розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів має бути така система, в рамках якої створюються умови для професійного і особистісного самоусвідомлення, самореалізації, особистісного зростання студента та розвитку на цій основі його професійної ідентичності.

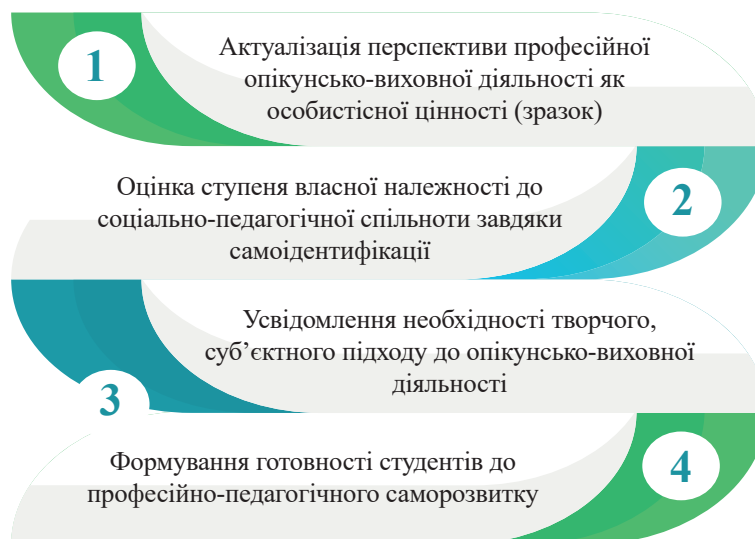

Рисунок 3. Завдання моделі психологічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів

Відтак, модель психологічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки до опікунсько-виховної діяльності повинна функціонувати принаймні на трьох етапах формування ідентичності та реалізувати чотири завдання (рис. 3).

Висновки

Враховання соціально-психологічних особливостей організації моделі психолого-педагогічного супроводу розвитку та становлення професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів у процесі підготовки

до опікунсько-виховної діяльності дозволить забезпечити оптимальні умови для професійного і особистісного саморозвитку, самоусвідомлення, самореалізації, особистісного зростання здобувачів вищої освіти та підвищення рівня їхньої професійної компетентності.

Перспективи дослідження полягають у подальшому поглибленому вивченні шляхів реалізації психолого-педагогічного супроводу становлення та розвитку професійної ідентичності майбутніх соціальних педагогів на всіх етапах професіогенезу з урахуванням індивідуальних і статевих відмінностей.

Список використаних джерел

- [1] Березина Т.С. Становление профессиональной идентичности педагога. *Педагогическое образование и наука*. 2008. № 7. С. 24–27.
- [2] Бойко А.М. Концептуальні основи особистісно-соціального виховання. *Педагогічні науки*. 2013. № 3(59). С. 5–15.
- [3] Глуханюк Н.С. Психология профессионализации педагога: монография. Екатеринбург: Издательство РГППУ, 2005. 260 с.

- [4] Жигинас Н. Этапы формирования профессиональной идентичности педагога. *Высшее образование в России*. 2007. № 8. С. 121–122.
- [5] Кулеша-Любінець М.М. Психологічні аспекти міжособистісних взаємин педагогів та вихованців в умовах закладів інтернатного типу. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. 2011. Вип. 12. С. 548–554.
- [6] Леонова В.І. Структурні компоненти підготовленості майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей. *Наука і освіта*. 2013. № 1–2/СХІІ. С. 180–185.
- [7] Лукіяничук А.М. Модель розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. 2010. Вип. 7. С. 370–380.
- [8] Лялюк Г.М. Теоретико-методологічне обґрунтування опікунсько-виховної діяльності як соціально-психологічного явища. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 11. С. 12–18.
- [9] Слюсарев Ю.В. Психологическое сопровождение как фактор активизации саморазвития личности: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01 / Санкт-Петербургский государственный университет. Санкт-Петербург, 1992. 16 с.
- [10] Шнейдер Л.Б. Профессиональная идентичность: теория, эксперимент, тренинг: учебное пособие. Москва, Воронеж: «МОДЭК», 2004. 600 с.
- [11] Afanasenkova E., Morozova J., Pankstyanova N. Motivation of students with different professional education levels as a determinant of future professional self-realization. *E3S Web of Conferences*. 2020. Vol. 210. Article number 19034.
- [12] Gutman E.V., Nurmieva R.R. Pedagogical model of preservice teachers social adaptation to the future professional activity. *International Journal of Higher Education*. 2019. Vol. 8, No. 7. P. 17–22.
- [13] Serafimovich I.V., Belyaeva O.A. Axiological orientations of participants of educational relationships: Social-psychological aspect. *Integration of Education*. 2019. Vol. 23, No. 2. P. 232–246.
- [14] Psychological and pedagogical support for the social worker's professional development / M.G. Sergeeva et al. *Espacios*. 2020. Vol. 39, No. 2. Article number 26.
- [15] Volkova O.A., Voloshina I.G., Dolya R.Y., Kadutsky R.A. The opinion of physicians about activities of professional social workers in organizations rendering palliative medical care. *Problemy Sotsial'noi Gigieny, Zdravookhraneniia i Istorii Meditsiny*. 2020. Vol. 28, No. 2. P. 270–274.

References

- [1] Berezyna, T.S. (2008). Formation of a teacher's professional identity. *Pedagogical Education and Science*, 7, 24-27.
- [2] Boyko A.M. (2013). Conceptual bases of personally-social upbringing. *Pedagogical Sciences*, 3(59). 5-15.
- [3] Hlukhaniuk, N.S. (2005). *The psychology of teacher professionalization*. Ekaterynburh: Yzdatelstvo RHPPU.
- [4] Zhiginas, N. (2007). Stages of formation of the teacher's professional identity. *Higher Education in Russia*, 8, 121-122.
- [5] Kulesha-Liubinetz, M.M. (2011). The psychological aspects of interpersonal relationships of the teachers and pupils in residential care settings. *Collection of Research Papers "Problems of Modern Psychology"*, 12, 548-554.
- [6] Leonova, V.I. (2013). The structural components of future social educators' readiness for professional activity in child welfare institutions. *Science and Education*, 1–2/SXII, 180-185.
- [7] Lukiyanchuk, A.M. (2010). The model of professional identity development of future teachers. *Collection of Research Papers "Problems of Modern Psychology"*, 7, 370-380.
- [8] Lialiuk, H.M. (2019). The theoretical-methodological the realization of tutelage-educational activity as a socio-psychological factor. *Innovative Pedagogy*, 11, 12-18.
- [9] Slyusarev, Yu.V. (1992). *The psychological support as a factor of activation of personality self-development* (Candidate thesis, Saint Petersburg University, Saint Petersburg, Russian Federation).
- [10] Shneider, L.B. (2004). *The professional identity: Theory, experiment, training*. Moscow; Voronezh: "MODEK".
- [11] Afanasenkova, E., Morozova, J., & Pankstyanova, N. (2020). Motivation of students with different professional education levels as a determinant of future professional self-realization. *E3S Web of Conferences*, 210, article number 19034.
- [12] Gutman, E.V., & Nurmieva, R.R. (2019). Pedagogical model of preservice teachers social adaptation to the future professional activity. *International Journal of Higher Education*, 8(7), 17-22.
- [13] Serafimovich, I.V., & Belyaeva, O.A. (2019). Axiological orientations of participants of educational relationships: Social-psychological aspect. *Integration of Education*, 23(2), 232-246.
- [14] Sergeeva, M.G., Sokolova, N.L., Ippolitova, N.V., Tabueva, E.V., Ilyinskaya, I.P., & Bakhtigulova, L.B. (2020). Psychological and pedagogical support for the social worker's professional development. *Espacios*, 39(2), article number 26.
- [15] Volkova, O.A., Voloshina, I.G., Dolya, R.Y., & Kadutsky, R.A. (2020). The opinion of physicians about activities of professional social workers in organizations rendering palliative medical care. *Problemy Sotsial'noi Gigieny, Zdravookhraneniia i Istorii Meditsiny*, 28(2), 270-274.